

КАК ДА ЦИТИРАМЕ ?

**Ръководство за оформяне на списък с използвана литература и
библиографско цитиране**

Първо издание

Съставители : Нели Кайкова и Бойка Николова

Университет по архитектура, строителство и геодезия – Библиотека

СЪДЪРЖАНИЕ

1. ЩО Е БИБЛИОГРАФСКО ЦИТИРАНЕ ?.....	3
1.1. Необходимо ли е цитирането на използваната литература ?.	
1.2. При подготовката на какви писмени работи е необходимо ?	
1.3. Какви са изискванията при изготвянето на библиография ?	
2. БИБЛИОГРАФСКО ЦИТИРАНЕ СПОРЕД БЪЛГАРСКИЯ СТАНДАРТ.....	3
2.1. Книги.....	3
2.2. Сборници и енциклопедии.....	4
2.3. Официални и служебни издания.....	5
2.4. Стандарти.....	5
2.5. Електронни книги.....	5
2.6. Глави или части от книги и сборници.....	6
2.7. Дипломни работи и дисертации.....	6
2.8. Картографски издания.....	7
2.9. Графически издания.....	8
2.10. Статии от периодичния печат.....	9
2.11. Цитиране на Интернет сайт.....	10
3. ВИДОВЕ ЦИТИРАНИЯ.....	11
4.ОФОРМЯНЕ НА СПИСЪЦИТЕ НА ЦИТИРАНАТА ЛИТЕРАТУРА.....	12
5. ИЗПОЛЗВАНА ЛИТЕРАТУРА.....	13

1. ЩО Е БИБЛИОГРАФСКО ЦИТИРАНЕ ?

Библиографското цитиране е утвърдена в науката практика. Авторът на ново изследване е длъжен да посочва документалните източници (книги, периодични издания, статии и др.), които използва за създаването му. Те се описват по определени правила и се оформят като списък, който носи названието „библиография” (от гр. = книгоописание)

1.1. Необходимо ли е цитирането на използваната литература ?

Да! Изисква се при подготовката на научни разработки.

Библиографското цитиране не е само емпирично усвоен опит, а научен метод, наложен в световната научна дейност. Според американския науковед Джон Прайс традицията за открито позоваване и препращане към работите на предшествениците се заражда около 1850 г.

1.2. При подготовката на какви писмени работи е необходимо ?

Студентите го използват при подготовката на курсови и дипломни работи, есета, доклади и други писмени разработки.

1.3. Какви са изискванията при изготвянето на библиография ?

В най-ново време правилата за цитиране са стандартизирани и задължително трябва да се спазват.

Съществуват различни системи за оформяне на цитираните източници :

- български изисквания, изложени са в: БДС 17377-96.
Библиографско цитиране. Т. 62. София, 1996.
- англо-американска система.

Важно е да се използва една от тези системи, а не да се смесват.

Изискванията са различни при цитирането на различни видове документи.

2. БИБЛИОГРАФСКО ЦИТИРАНЕ СПОРЕД БЪЛГАРСКИЯ СТАНДАРТ

2.1. Книги

За книги с индивидуален/-лни/ автор/и/ е необходимо да се посочат данните

- Автор;
- Заглавие;
- Подзаглавни данни / Не са задължителен елемент/;
- Поредност на изданието. /Задължителен елемент/;
- Том /ако е многотомно/

- Място на издаване;
- Година на издаване;
- Пагинация;
- Библиография /ако има такава. Не е задължителен елемент/;
- Факсимиле /ако има такава /;
- Поредица, № на поредица./Не е задължителен елемент/;
- ISBN. /Не е задължителен елемент./

- **Книги с един автор**

Йоакимов, Петър. Сецесионът и българската архитектура. София, Арх & Арт, 2005.153 с.

Допуска се съкратено описание:

Йоакимов, Петър. Сецесионът и българската архитектура. София, 2005.

- **Книги с двама или трима автори**

Ангелов, Чавдар, Мечкуев Климент. Стълби. Избрани примери София, Техника, 2007. 62 с.

Допуска се съкратено описание:

Ангелов, Чавдар и др. Стълби. Избрани примери. София, 2007.

Същото правило се отнася и за книги с трима автори. При повече от трима изданията се описва под заглавие.

2.2. Сборници и енциклопедии:

Енциклопедия на архитектурата . Гл. Ред. Емили Коул. София, ИК Труд, 2008. 352 с.

Допуска се съкратено описание:

Енциклопедия на архитектурата. София, 2008.

2.3. Официални и служебни издания

България. Народно събрание, XXXVIII. Парламентарен справочник. София, Миком, 1999. 109 с.

Допуска се съкратено описание:

България. Народно събрание, XXXVIII. Парламентарен справочник. София, Миком, 1999.

2.4. Стандарти:

БДС 17377-96. Библиографско цитиране. Т. 62. София, 1996. 31 с.

2.5. Електронни книги

В съвременния глобален свят все по-голяма част от информацията се публикува в електронното пространство. Данните, които би трябвало да се посочат не се различават съществено от тези на книгите, издадени на книжен носител. В Българския стандарт за библиографско цитиране обаче не е включено цитирането на електронни документи, ето защо за този вид се позоваваме на:

Ангелова-Пенкова, Ефросина. Библиографско цитиране на документи: печатни издания, издания на некнижни материали и на електронни ресурси. Благоевград, Унив. изд. Неофит Рилски, 2007. 68 с.

Описанието е аналогично на описанието на хартиените книги като се допълва с още две сведения: вид на електронния ресурс и капацитет (обем).

- **Електронни книги на локален достъп** (дискети, компактдискове, видеокасети и др.)

Смирненски, Христо. Избрано [Аудио CD]. Критически анализи и тестове. София, 2002.

- **Електронна книга на отдалечен достъп**

Описанието се допълва с: Дата или период на разглеждане;
URL - интернет адрес : <http://....>

Тотоманова, Антоанета и др. Цитирането – гледната точка на библиографите [онлайн ресурс].- изд. Liter Net 27.01.2012 <<http://internet.bg/Publish/9/atotomanova/citiraneto.htm> >

2.6. Глави или части от книги и сборници

Понякога се налага да цитираме отделна глава/част от книга. В този случай се посочва и информация за основното заглавие, освен за частта/главата, на която се позоваваме.

- Автор на частта или главата, ако има такъв ли автора на книгата;
- Заглавие на главата;
- Автор и заглавие на източника, в който е поместена статията;
- Място на издаване;
- Издател;
- Година на издаване;
- Страници от.... до.....

Пред сведенията за източника се поставя разделителният знак:

„ // ” или „. – В:”

Петров, Петър. Водоснабдяване на термоелектрически централи /ТЕЦ/. // Водоснабдяване. София, 1977,с. 513-515.

Петров, Петър. Водоснабдяване на термоелектрически централи /ТЕЦ/. – В: Водоснабдяване. София, 1977,с. 513-515.

2.7. Дипломни работи и дисертации

Данните, които се предоставят за магистърска теза или дипломен проект не се различават от тези на книгите, но тъй като това са непубликувани документи, сведенията „място на издаване” всъщност е мястото на защита.

Петрова, Цветелина Димитрова. Развитие на електронното правителство в държавите – членки на Европейския съюз и въвеждането му в България. Магистърска теза. Защитена на 5 юли 2004. София, НБУ. 96 л.

2.8. Картографски издания

Идентификацията на този вид издания има своите специфични характеристики. Те могат да се отделят по форма на две групи – сбор от карти или самостоятелни оформени листове /комплекти, както и особената група от триизмерни пособия, като глобуси, релефни карти, макети и т.н. Освен изброените общозадължителни елементи за книгите, при тези документи се приемат за задължителни и специфични още:

- тип на изданието – карта, атлас;
- мащаб;
- начин на техническо или полиграфическо отпечатване.

- **Публикации на самостоятелни листове**

София. Транспортна карта. 4 прераб. Изд. Мащаб 1:37 000. София, Датамап Европа ООД, 2003. 1 л. сгънат, многоцв. 47X67 см.

Допуска се съкратено описание:

София. Транспортна карта. 4 прераб. Изд. Мащаб 1:37 000. София, 2003.

- **Картографски издания – триизмерни пособия**

Свят. Политически глобус [Глобус]. Отг. ред. А Манева. 5 изд. М 1: 40 000 000. София, Картография ЕООД, 2004. Цв., ламиниран картон, пластмасова стойка.

Допуска се съкратено описание:

Свят. Политически глобус [Глобус]. 5 изд. София, 2004.

- **Несамостоятелни картографски издания.**

Област Перник. Карта. Мащаб 1:240 000 // България. *Административен атлас на Република България*. София, 2002.

- Електронни издания на носители с локален достъп.

Електронен атлас МакИнфо- бизнес ниво [CD - ROM]. София, Дейтамап, 1998-2000. 15,8 КВ.

- Електронни издания с отдалечен достъп

Българските карти. 09.12.2006 <<http://www.bgmaps.com>>

2.9. Графически издания

Цитирането на този вид документи е съобразно техните особености. Подобно на картографските издания, те също могат да се разделят на две групи – самостоятелно оформени единични листа/комплектни и оформени тематично в сборни библиографски издания.

И при този вид издания общозадължителните елементи за книгата, се прилагат и тук, но има и специфики: задължително се определя типа на изданието – репродукция, картичка, портрет, албум и т.н.

- **Цитиране на печатни издания-отделен лист, репродукция.**

Васил Петлешков. Портр.[София], Септември, 1986, 50x35 с.

Допуска се съкратено описание:

Васил Петлешков. Портр.[София], 1986.

- **Цитиране на самостоятелно графично многолистово печатно издание- постоянна изложба, колекции:**

Велико Търново – XXI век Невероятният български град [Албум]. В. Търново, Vosilkoff 2001. 80 с.

Допуска се съкратено описание:

Велико Търново – XXI век Невероятният български град [Албум]. В. Търново, 2001.

- **Цитиране на несамостоятелни публикации-отделни репродукции, лист, като част от колекция**

Бесарбовски манастир . – В: Русе на старите пощенски картички. Кн. 8. Русе, 2003.

- **Цитиране на електронни носители /ресурси-на локален достъп:**

Манастири и църкви [CD - ROM] .[Албум]. Кюстендил, 2001.

- **Цитиране на електронни носители на отдалечен достъп**

Галерия Festa. Изложба Форми. 11.12.2006 <<http://festa-galerry.com/>>

2.10. Статии от периодичния печат

Статиите са един от най-често използваните източници на информация, тъй като техният обем значително превишава книгите по дадена тема или отрасъл. Библиографското описание на статиите се състои от две основни области:

- в първата се посочват сведения за автора и заглавието на статията,
- във втората – сведения за източника, в който е поместена статията.

Стандартният модел за описание на статия от списание и вестник почти съвпада, с малки изключения и съдържа следните елементи:

Първа област:

- сведения за автора;
- сведения за заглавието и подзаглавните данни на статията;

Втора област: След знака””. // ” следват:

- название на източника (списание или вестник);
- годишнина на изданието - изписва се с римски цифри;
- № на броя - както и да е посочена поредността, с думата”брой”, или „книжка” – в описанието се посочва със знака „№”;
- Дата (Отнася се само за вестниците. Месеците се изписват само с думи в следните съкращения: ян., февр., март, апр., май, юни, юли, авг., септ., окт., ноем, дек.)
- Страници.

• Цитиране на статия от списание

Радев, Йордан. Естественото осветление в сградите за индустрията. // Детайли, 2003, № 1, с. 44-48.

• Цитиране на статия от вестник

Национален(столичен) вестник

Картулева, Невена. От Щутгарт до “Дипломна работа на годината”// Строител, III, № 47, 25 ноем. 2012, с. 30.

Провинциален вестник

Иванов, Иван. Архитектурата на стария Пловдив. // Марица (Пловдив), X, № 15, 1 апр. 2001, с.3, 7.

- **Цитиране на електронна статия**

Все по-често се налага да цитираме статии, които ние сме ползвали в електронен вид като отделна статия, като статия от онлайн списание или статия от База Данни.

При цитирането на статия или друг документ включен в База Данни ние се възползваме от мениджър за експортиране на данни. Той автоматично оформя цитатите. Избираме статиите, които ни интересуват, маркираме ги и използваме мениджъра за експорт на данни.

Необходими данни за статията

1. Автор на статията – [Ergut, Elvan](#)
2. Заглавие на статията – The Exhibition House in Ankara: building (up) the ‘national’ and the ‘modern’.
3. Заглавие на списанието, вестника – **Journal of Architecture**
4. Година на издаване – **2011**
5. Том, годишнина – **Vol. 16**
6. Брой, книжка, номер - **Issue 2**
7. От страница до страница – р. 855-884
8. База Данни- **Academic Search Complete**
9. Дата на посещение - **23.01.2012**

[Ergut, Elvan. The Exhibition House in Ankara: building \(up\) the ‘national’ and the ‘modern’. // Journal of Architecture, 2011, Vol. 16, Issue 2, p. 855-884, Academic Search Complete, 23.01.2012](#)

2.11. Цитиране на Интернет сайт

Необходими данни

1. Автор или корпоративен автор /ако става въпрос за официален сайт на институция, напр. Университет по архитектура, строителство и геодезия/ - Стефанова, Гергана
2. Заглавие – Осветлението в дома
3. Подзаглавие – [онлайн ресурс]
4. Поредност на изданието – 1 изд.
5. Агрегатор на базата данни - **Кабтата.com**
6. Дата на посещение - **24.01.2012**

Стефанова, Гергана. Осветлението в дома [Онлайн ресурс]. 1 изд. Кабтата.com, 24.01.2012, <http://www.kabtata.com/interior/osvetitelni-tela/article/887>

Университет по архитектура, строителство и геодезия [Официален сайт]. УАСГ, 24.01.2012, <http://www.uacg.bg/>

3. ВИДОВЕ ЦИТИРАНИЯ

- **Цитиране в текста**

Съответните цитати (имат се предвид библиографските описания на източниците, от които се цитира) се привеждат непосредствено в реда, в самото изречение или след него. Цитираният източник се поставя в кръгли скоби, например:

„В статията си „Контрапунктът на стиловете като особеност на изкуството” видният руски славист и старобългарист - акад. Д. С. Лихачов, подчертава, че най-прости примери за съчетаването на различни стилове ни дава архитектурата” (Лихачов, Д. С. Култура и съвременност, София, 1996, с. 223-226)

- **Цитиране под линия**

Цитатите се разполагат под текста най-долу, след основните редове, в очертан колонтитул.

В статията си „Контрапунктът на стиловете като особеност на изкуството” видният руски славист и най-вещ старобългарист - акад. Д. С. Лихачов, подчертава, че най-прости примери за съчетаването на различни стилове ни дава архитектурата” 1. (Извършва се автоматично чрез стъпката: References – Insert Footnote)

1. Лихачов, Д. С. Култура и съвременност. София, 1996, с.223-226.

- **Цитиране след текста**

Това е форма, при която всички описания на източниците се извеждат под формата на библиографски списък след основния текст на книгата, или на статията. В самия текст те се посочват обикновено с продължаващи номера: 1, 2, 3 и т.н. Списъкът носи наименованието „Цитирана литература” или „Бележки”.

Вторият вариант се използва, когато библиографските описания се придружават с допълнителни текстове, които доизясняват съответното

обстоятелство, или посочват биографични и творчески сведения за дадения автор. Например:

1. Лихачов, Д. С. Култура и съвременност. София, 1996, с.223-226.(Акад. Лихачов е не само литературовед медиевист, той има пряко отношение и към архитектурата, и към парковото изкуство. Вж в посоченото издание и статията „За градините и европейската култура”)

4. ОФОРМЯНЕ НА СПИСЪЦИТЕ НА ЦИТИРАНАТА ЛИТЕРАТУРА

- **Номерационно подреждане**

Този начин е най-разпространен, тъй като е лесно обзрим и безпроблемно се постига дори и от начинаещи автори, каквито са студентите. Той просто следва поредността на цитатите: 1, 2, 3 и т.н. Винаги се предпочита в статиите, които се съпътстват с не повече от 15-20, в много редки случаи повече източници.

- **Азбучно подреждане**

Обикновено се прилага в дипломни работи и дисертационни трудове, в които се изготвя списък освен на цитираната литература и списък на използваната литература. А когато използваната литература е и цитирана в своята пълнота, списъкът е един и е желателно да е азбучно подреден. Този подход дава по-голяма прегледност и не позволява описанието на един източник, който е цитиран няколко пъти, да се повтаря в списъка. Той дава възможност на рецензентите бързо и лесно да проследят, върху произведенията на кои автори е разработена съответната дипломна работа или дисертации.

ИЗПОЛЗВАНА ЛИТЕРАТУРА

- 1. Ангелова – Пенкова, Ефросина. Библиографско цитиране на документи: Печатни издания, издания на не книжни материали и на електронни ресурси. Благоевград , Университетско издателство ” Неофит Рилски “, 2007.**
- 2. БДС 17377 – 96. Библиографско цитиране. Т 62л София, 1996.**
- 3. БДС 15419- 82. Библиографско описание на книга. 56 с.**